

פרשת דברים
(שבת חזון) תשפ"ו

גיליון 320

א לעבטיגער שבת

הארץ העשבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא

מסתפקים ומרצים

רק מי שעושה כן, יודע שאשריו בעולם הזה

וכה מסופר (בספר ממעניות הנצח): מעשה באב ובנו, צעיר בן טו"ב שנה, שבאו דין תורה לפני ה"חזון איש". האב טען, כי הבן למד דיו, והגיעה שעתו לצאת מהישיבה לשוק החיים, בשר ודגים אף הם ענין רציני – ועו חפצו, כי בנו יוכל להתפרנס בכבוד. הבן טען בבדיחות, כי לבו אינו נמשך אחר בשר ודגים, ואין חפצו אלא בתורה.

נענה ה"חזון איש" ואמר לאב: כלום למדת פעם פרקי אבות? הזכר אתה את המשנה "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן וכו' אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא?" מילא, בעולם הבא אפשר להבין כי אשריך, אולם כיצד "אשריך" בעולם הזה למי שחי חיי צער? ומה טעם מדגישה המשנה "אם אתה עושה כך"? אלא הסביר לאב התמים, חז"ל באים להשמיענו דברים שבגן מבין, ואלו אתה אינך מבין אותם. רק מי שעושה כן, הוא יודע, כי אשריו גם בעולם הזה, כי אין הצער שהוא מצטער אלא צער מדומה, וכקליפת השום נחשב לעומת התענוג בעמלה של תורה..."

ההסתפקות פרי המנוחה

לא זו אף זו: "שבזמן שאדם מתלמד ללכת בגדולות ונפלאות, אם יבואו עליו ימי הרעה ח"ו, שגלגל הוא שחזור בעולם, יהיה מוכרח לעשות עוול וכל מוסר רע לבקש לימודו, כמו שאמרו לגבי בן סורר ומורה (סנהדרין עב). אבל המתלמד במידת ההסתפקות ומסתפק במועט, כל ימיו טובים..." (פלא יועץ).

וכבר אמר החכם (מעלות המידות): "ההסתפקות פרי המנוחה..." ועוד זאת: "השקט וביטחה יבואו לעולם, רק כשיחדלו בני אדם לחטוף קניינים מדומים וישאפו לקניינים אמיתיים נפשיים" (מכתב מאלחיה).

ונסיים בלשון קדשו של תפילת מוהר"ן (ליקו"ת נ"ד): "ותזכני ברחמיך הרבים למדת ההסתפקות, שאזכה להיות מסתפק במעט מהעולם הזה. ולא אשתמש בעסקי העולם הזה כי אם מה שמוכרח לבד בתכלית הצמצום וההסתפקות, בקדושה ובטהרה גדולה לשמך ולזכרך לבד. ואפילו כשתזכני להגדלת הדעת באמת, שאזכה להבין מכל הדברים את הרמזים דקדשה שיש בהם, אף על פי כן, לא אהיה נוטה כלל להרבות חס ושולם בעסקי העולם הזה. רק להסתפק במועט מאד בצמצום גדול בהכרחיות לבד, ובקדושה ובטהרה גדולה לשמך לבד באמת. ועקר עסקי יהיה רק בעבודת יהוה לעסק כל ימי בתורה ותפלה ומעשים טובים..."

שירת הפרשה

מִשֶּׁה רָבֵנוּ מִרְמָזוֹ עַל חֹטָא הַעֲגֵל בְּתוֹכָהּ
מִרְבֵּה הַטּוֹבָה נִלְפָּדוּ בְּחֻמּוֹרָה.

מִדַּת הַהִסְתַּפְּקוּת הַכִּרְחִי בְּזֶה הָעוֹלָם
לְעֵבֶר אֶת הָעוֹלָם בְּשִׁמְחָה וּבְשָׁלוֹם.

צָדִיק אֶכֶל לְשֹׁבַע נִפְשׁוֹ-מִסְתַּפֵּק בְּסֻעֻדָּה הַדִּלָּה
וְאֵלּוּ בָּטוּ רִשְׁעִים תִּחְסֹר-לֹא יוֹדֵעַ שְׂבָעָה.

נִתְנַתַּק מִהַבְּלִי הָעוֹלָם וְנִדְבַק לְמִרּוֹם
גַּם פֶּת חֲרָבָה וּמִים בְּמִשְׁוֹרָה יַחֲיוּ אֶת הָעָם.

השבוע בפרשתנו, אנו מוצאים בדברי תוכחתו של משה רבינו לעם ישראל את התיבות "ודי זהב".

בדברי המדרש (ילקוט שמעוני) אנו מוצאים את הדברים הללו: דבי רבי ינאי אמרו: כך אמר משה לפני הקב"ה: בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, גרם להם לעשות את העגל. משל אומרים: אין ארי נוחם מתוך קופה של תבן, אלא מתוך קופה של בשר... אמר רבי הושעיא: משל לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת איברים, והאכילה כרשניים (קטניות) והיתה מבעטת בו. אמר לה: מי גרם לך שאת מבעטת בי? אלא כרשניים שהאכלתני! אמר רבי חייה בר אבא: משל לאדם שהיה לו בן אחד. רחצו וסכו, והאכילו והשקו והלבישו וכסהו ותלה לו כיס בצוארו והושיבו בפתחו של (עבירה)... ומה יעשה אותו הבן שלא יחטא? ומי גרם לו זה, אלא הכיס שתלה בצוארו...

וידועים הם דברי התוספות שכתבו (כתובות דף קד עמוד א) בשם המדרש: עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, היינו שלא לתור אחר מעדנים שלא ראה כלל, שזה כבר בגדר תענוג ולא מניעת סיגוף.

וכבר נאמר במסכת אבות (פרק ו' משנה ו) שהתורה נקנית במיעוט תענוג.

הכרחיות של מידת ההסתפקות

בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ד) כותב על מידת ההסתפקות, כותב: "כי צריך האדם שיהיה לו הסתפקות, להסתפק מזה העולם רק במה שצריך לו בהכרחיות בזה העולם". ומבאר שם דבריו בעומק ושושן הדברים.

ובהמשך דבריו שם שגם מי שמבין הרמזים שיש בעסקי חול - הוא צריך שיהיה לו מידת הסתפקות, "להסתפק מזה העולם בהכרחיות לבד. וההסתפקות הוא בחינת עוטה אור כשלמות, הינו בחינת אור מלא. כי הרשעים שאין להם הסתפקות, בבחינת (משלי י"ג) "יובטן רשעים תחסר", אצלם מארת חסר. בבחינת (שם ג) "מארת ה' בבית רשע". אבל בצדיקים שיש להם ההסתפקות, בבחינת: "צדיק אוכל ושובע נפשו" (שם י"ג), אצלם הוא אור מלא. בבחינת (בראשית א) "וירא אלקים את האור כי טוב", אין טוב אלא צדיק, שנאמר (ישעיה ג) "אמר צדיק כי טוב" (יומא ל"ח:).

כל מי שיש לו אמונה יש בו מידת ההסתפקות

והא לך דבריו המחזקים והמעוררים של מוהר"ן בליקוטי הלכות (פריה ורביה ואישות ג: דל) "...כי אנשי ישראל הפשוטים, אפילו אותן שרודפין אחר משא ומתן ולהוטים אחר העושר ולא שברו תאוות עולם הזה והבליו, אף-על-פי-כן מאחר שיש להם אמונה על כל פנים, ומתנהגים בדרכי אבותינו אשר מעולם, ואינם הולכים בדרכי מלבושיהם ובמנהגיהם ואינם מתככים בניהם בלמוד ספריהם ולשונותם וכו', אלו האנשים אף-על-פי-שגם הם יש להם הרבה דאגות מריבוי הצטרפות שלהם מחמת שאין להם מדת ההסתפקות כראוי, אף-על-פי-כן יש להם חיות ושמחה קצת בשברות וימים טובים וכיוצא בזה, ומקוים לה' שייטיב עמהם להבא וחושבים על אחריתם קצת, ומתנהגים במה שנותנים את בניהם לתלמוד תורה, ומשתדלים שילכו בניהם בדרך הישר, בדרך התורה, בדרך אבותינו מעולם,

מכל שכן היראים והכשרים המסתפקים במועט כדי חיוני בצמצום, מכל שכן וכל שכן הצדיקים אמתיים אשר פנו ערפם לגמרי מתאוות עולם הזה והבליו ומקשרים עצמם על ימי חייהם לחי החיים, הם זוכים לעיקר החיים באמת, חיים אמתיים שאין בהם שום חסרון..."

פניני פרשה

"אלה הדברים" (א א)

בדברי תוכחתו של משה רבינו בכאן, אסמכתא לדברי המשנה באבות (ד י"ח): שלא לראות את חבריו בשעת קלקלתו. ובפירוש הרע"ב ע"כ: כשנתקלקל בחטא לפי שהוא מתבייש מכל אדם. וזאת אנו רואים בכאן שמה רבינו הוכיחם רק לאחר זמן ובדרך רמז, כמובא במפרשי התורה.

"אלה הדברים" (א א)

בדברי האור החיים' שמה רבינו הוכיחם ל"ו יום קודם הסתלקותו הרמוז בתיבת 'אלה' - שהוא גימטריא ל"ו. ובספר 'תולדות האדם' ע"פ דברי 'הזהר', שארבעים יום קודם פטירת הצדיק נשמתו עולה למעלה ופועל כל מה שצריך לכלל ישראל. ולכן משה רבינו הוכיחם דווקא ב'ו' יום קודם פטירתו, שאז הוא התכלל בבחינת אין סוף. עי"ש.

ויש לומר בדבריהם: שר"ת וס"ת ה'דברים' הוא 'מה' בחינת ביטולו של משה לאין סוף. ואותיות הפנימיות הם: 'דבר' מלשון מנהיג מושל כמובא (סנהדרין ח). 'דבר אחד לדור', הרמוז על משה רבינו.

ועיון בליקוטי מוהר"ן (ד): עה"פ 'והאיש משה עניו מאד' שהיה בבחינת 'אין', וביטול לאור אין סוף.

'אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר' (א ב). ע"פ המובא ב'הקטורת' הם בחינת בירורים (כתבי האר"י, ליקו"מ ט"ז ב, ועוד) וזהו 'אחד עשר יום מחורב' - שבו ניתנה תורה, ליקדש ברנע' שמשם נשלחו המרגלים והחל הבירור של כניסתם לארץ ישראל. ובליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ה) מחבר ענין בירור הניצוצות הקדושים שבי"א סממני הקטורת למצוות שניצטוו כניסתם לארץ ישראל, והא אחד עשר ימים אלו היו בדרך לכניסתם לארץ ישראל. ועיון בדברי האר"י (ליקו"ת דברים צ"א) על הבירור של 'אחד עשר יום דרך הר שעיר', בסוד מלכי אדום, וי"א יריעות עיזים.

"הואיל משה באר את התורה הזאת" (א ה)

בדברי רש"י: 'הואיל' לשון 'התחיל'. רמז על דברי תורה שיש להתחיל בה בכל פעם מחדש, וכמובא בדבריהם (ספרי ו): שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (ער"ב): עה"פ 'היום אם בקולו תשמעו'.

ואפשר להוסיף 'הואיל' גימטריה ב"ן, וידוע ששם ב"ן מאיר בעולם העשייה, וזהו: "הואיל משה באר את התורה", שהאיר לנו את התורה בעולמנו אנו, עולם העשייה.

"הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר" (א ה) בפרש"י: 'בשבעים' לשון. ואפ"ל ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ק"א) שבכוה עמל התורה מכניעים רעה של הע' לשונות העכו"ם. וזהו 'באר את התורה' - בשבעים לשון, שנתעלה בקדושה - כל ה'שבעים לשון' ע"י התורה.

"טרחכם ומשאכם וריבכם" (א י"ב)

'עבירה גוררת עבירה', בראשית: 'טרחכם' - טורח המצוה - בעשייתם בעייפות וחלישות. לאחמ"כ

המשך פניני פרשה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

"גם אתה לא תבא שם" (דברים א' ל"ז)

כיסופיו וגעגועיו של רבי יצחק ברייטער לארץ הקודש

כל ימיו שיווע החסיד המשפיע הנודע מפולין רבי יצחק ברייטער ה"ד לנסוע לארץ הקודש, כפי שהפליג רבינו בתורותיו ובמאמריו, ולא אסתייע מילתא. כי הלוא נסתרים הם דרכי ה'.

מתחילת הקיץ של שנת תרפ"ה התעוררה תקווה מסוימת להשגת סרטיפיקט (אשרת עליה) עבור כמה מאנ"ש באמצעות העסקן החסידי ר' יצחק גרשטנקורן.

באיגרת לרבי יעקב זאב ברזקסקי שהיה אבדק צעיר מבקש ממנו רבי יצחק שיעזור לו להשיג אישור עליית ארצה. את המכתב האמור הוא מסיים בעט להבה ובדברי ריצוי נמרצים מהרגיל.

במכתב נוסף מלא-עוצמה שרבי יצחק משגר לרבי איצ'ה מאיר קורמן, מרחיב רבי יצחק ברייטער את הדיבור אודות מעלת הנסיעה לארץ ישראל, הוא מדגיש עד כמה מהווה ארץ הקודש יסוד מרכזי במשנת רבינו שעל ידה זוכה יהודי לעלות ולהתעלות מדרגה לדרגה.

בתוך הדברים הוא מבכה על העובדה שאנשי שלומנו באומן וסביבותיה היו כולם בארץ ישראל, ולעומת זאת בפולין עדיין אין התעוררות מספקת לכך...

פעם טרח והגיע לעיר המלוכה בווינה, בשתדלנותו להשיג את האישורים וכיון שלא היה אישור גם עבור רעייתו נמנע מלנסוע, מאוחר יותר כשביקש לחזור בו, ולנסוע לבדו, כבר לא התאפשר הדבר בידו.

והיה זה כשנסתייע בידי תלמידו רבי מרדכי יגלינק לעלות ארצה, המתין לרכבת היוצאת מווארשה עם אור יום. הנסיעה של רבי מרדכי נקבעה ל"תשעה באב", ומיד לאחר תפילת 'ותיקין', יצא רבי יצחק עם קבוצת מתפללים ללוות אותו בדרכו לרכב, אמר לו רבי יצחק כך: "מן הדין שנצא כולנו ברקידה לכבוד השמחה הגדולה, אלא מאי? תשעה באב היום ואי אפשר הדבר. אפשר אבל צריך לרקוד בלב, הבה איפה נרקוד בלבבנו לכבודו של רבי מרדכי הנוסע לארץ הקודש!"

למרות שהכיסופים לארץ ישראל אוכלים בבשרו ולעת עתה הוא מנוע מלחון את עפרה, מוצא רבי יצחק נחמה בקרב מקורביו, ובשעה שהוא מבלה בתורה או בתפילה דומה עליו כאילו הוא ממש שוהה בארץ ישראל ושואב מאווירה.

ובשנים הבאות ככל שנוקף הזמן וצילה של המלחמה העולמית מאפיל על שמי אירופה, מתעצמים געגועיו של רבי יצחק לארץ ישראל עד לבלי נשוא. את שארית ימיו הוא מבלה כשהרגשות הפנימיות רגלו האחת בארץ והשנייה תקוע על כורחה בווארשה, וכל כולו שוועה – ארץ ישראל...

במשך שנים ניסה רבי יצחק להשיג אשרת כניסה אל ארץ ישראל שהייתה מושא געגועיו וכיסופיו כל הימים, ברור היה לו באופן הוודאי ביותר שהעלייה ארצה הינה חלק בלתי נפרד מתיקונו, וכיסופיו לא ידעה שבעה. במשך כל אותן שנים ניהל התכתבויות תכופות עם ידידו רבי איצ'ה מאיר קורמן שכבר התגורר שנים רבות בארץ וניסה לפעול עבורו בדרכים שונות. מכתבים אלו מלאים ביטויי געגוע מעוררי התפעלות לזכות להגיע לארץ ישראל ולהתיישב בה. כשבין הדברים משובצים רעיונות וחיידושים בתורת ארץ ישראל.

רבי יצחק מבלה חדשים ארוכים כמו בני ישראל בליל יציאת מצרים, יושב על מפתן חוץ לארץ ורק ממתין לאפשרות לקום ולעלות לארץ... במכתב לידידו מאיר ישראל הוא מבקש לידע אותו אילו מלבושים נהוג ללבוש שם... מכיוון שהמלבוש שלו נקרע הוא מעוניין לתפור לעצמו לבוש ארצי ישראלי, מבחינתו הוא כבר שם...

הוא לא מדמה למצוא שם רווחה כלכלית. גאולת הנפש ממתנה שם. "שם בעזרת השם יתברך אמצא מה שסכפתי זה כמה שנים, כי זהו על פי דעת רבינו גמר גאולת נפש ישראל לבוא לארץ אשר נשבע ה' לאבותנו לתת לנו" – הוא כותב באחד ממכתביו הרבים מלאים כיסופים לארץ ישראל.

כיון שלמרות מאמציו האדירים לא זכה רבי יצחק להגשמה ממשית של חלום המסע לארץ הקודש, הוא תופס אומנות אבותיו בידיו ופורק את סאת געגועיו בתפילה מיוחדת ששלח לאנ"ש דארץ ישראל שיתפללו עבורו בביתו ובארצו.

כן הצליח אחר מאמצים רבים להשיג פספורט, וגם הצליח להשחיל לשם את התואר 'חזן' – משרה שתאפשר לו יותר בקלות לקבל אישור עליה לארץ הקודשה.

על סף הכיליון לפני המלחמה הארוכה, בשנת תרצ"ז, שיגר מכתב לידידו רבי איצ'ה מאיר קורמן, שכבר זכה להשתכן בארץ, המכתב הזה מלהל טפח מכיסופיו האדירים להשתכן בארץ, רחשים מבין השיטים של האווירה הרעה באירופה ההולכת ונמקה, עולים מתוך סערת האיגרת.

אולם, למרות כל מאמציו וניסיונותיו הנואשים לחון את עפר ארץ הקודש לא זז רבי יצחק את תקוותיו, ומרוחק היו עיניו כלות אל המקום אשר עיני השם בהם תמיד...

רבי יצחק נעקד על קידוש השם, וזכה להשאיר אחריו ברכה בתבנים ובתלמידים על אדמת ארץ הקודש שעד ימינו מתבשמים ומחיים בהם חסידים ואנשי מעשה.

הוא לא מדמה למצוא שם רווחה כלכלית. גאולת הנפש ממתנה שם. "שם בעזרת השם יתברך אמצא מה שסכפתי זה כמה שנים, כי זהו על פי דעת רבינו גמר גאולת נפש ישראל לבוא לארץ אשר נשבע ה' לאבותנו לתת לנו" – הוא כותב באחד ממכתביו הרבים מלאים כיסופים לארץ ישראל.

כיון שלמרות מאמציו האדירים לא זכה רבי יצחק להגשמה ממשית של חלום המסע לארץ הקודש, הוא תופס אומנות אבותיו בידיו ופורק את סאת געגועיו בתפילה מיוחדת ששלח לאנ"ש דארץ ישראל שיתפללו עבורו בביתו ובארצו.

כן הצליח אחר מאמצים רבים להשיג פספורט, וגם הצליח להשחיל לשם את התואר 'חזן' – משרה שתאפשר לו יותר בקלות לקבל אישור עליה לארץ הקודשה.

על סף הכיליון לפני המלחמה הארוכה, בשנת תרצ"ז, שיגר מכתב לידידו רבי איצ'ה מאיר קורמן, שכבר זכה להשתכן בארץ, המכתב הזה מלהל טפח מכיסופיו האדירים להשתכן בארץ, רחשים מבין השיטים של האווירה הרעה באירופה ההולכת ונמקה, עולים מתוך סערת האיגרת.

אולם, למרות כל מאמציו וניסיונותיו הנואשים לחון את עפר ארץ הקודש לא זז רבי יצחק את תקוותיו, ומרוחק היו עיניו כלות אל המקום אשר עיני השם בהם תמיד...

רבי יצחק נעקד על קידוש השם, וזכה להשאיר אחריו ברכה בתבנים ובתלמידים על אדמת ארץ הקודש שעד ימינו מתבשמים ומחיים בהם חסידים ואנשי מעשה.

הוא לא מדמה למצוא שם רווחה כלכלית. גאולת הנפש ממתנה שם. "שם בעזרת השם יתברך אמצא מה שסכפתי זה כמה שנים, כי זהו על פי דעת רבינו גמר גאולת נפש ישראל לבוא לארץ אשר נשבע ה' לאבותנו לתת לנו" – הוא כותב באחד ממכתביו הרבים מלאים כיסופים לארץ ישראל.

כיון שלמרות מאמציו האדירים לא זכה רבי יצחק להגשמה ממשית של חלום המסע לארץ הקודש, הוא תופס אומנות אבותיו בידיו ופורק את סאת געגועיו בתפילה מיוחדת ששלח לאנ"ש דארץ ישראל שיתפללו עבורו בביתו ובארצו.

כן הצליח אחר מאמצים רבים להשיג פספורט, וגם הצליח להשחיל לשם את התואר 'חזן' – משרה שתאפשר לו יותר בקלות לקבל אישור עליה לארץ הקודשה.

על סף הכיליון לפני המלחמה הארוכה, בשנת תרצ"ז, שיגר מכתב לידידו רבי איצ'ה מאיר קורמן, שכבר זכה להשתכן בארץ, המכתב הזה מלהל טפח מכיסופיו האדירים להשתכן בארץ, רחשים מבין השיטים של האווירה הרעה באירופה ההולכת ונמקה, עולים מתוך סערת האיגרת.

אולם, למרות כל מאמציו וניסיונותיו הנואשים לחון את עפר ארץ הקודש לא זז רבי יצחק את תקוותיו, ומרוחק היו עיניו כלות אל המקום אשר עיני השם בהם תמיד...

רבי יצחק נעקד על קידוש השם, וזכה להשאיר אחריו ברכה בתבנים ובתלמידים על אדמת ארץ הקודש שעד ימינו מתבשמים ומחיים בהם חסידים ואנשי מעשה.

הוא לא מדמה למצוא שם רווחה כלכלית. גאולת הנפש ממתנה שם. "שם בעזרת השם יתברך אמצא מה שסכפתי זה כמה שנים, כי זהו על פי דעת רבינו גמר גאולת נפש ישראל לבוא לארץ אשר נשבע ה' לאבותנו לתת לנו" – הוא כותב באחד ממכתביו הרבים מלאים כיסופים לארץ ישראל.

כיון שלמרות מאמציו האדירים לא זכה רבי יצחק להגשמה ממשית של חלום המסע לארץ הקודש, הוא תופס אומנות אבותיו בידיו ופורק את סאת געגועיו בתפילה מיוחדת ששלח לאנ"ש דארץ ישראל שיתפללו עבורו בביתו ובארצו.

כן הצליח אחר מאמצים רבים להשיג פספורט, וגם הצליח להשחיל לשם את התואר 'חזן' – משרה שתאפשר לו יותר בקלות לקבל אישור עליה לארץ הקודשה.

על סף הכיליון לפני המלחמה הארוכה, בשנת תרצ"ז, שיגר מכתב לידידו רבי איצ'ה מאיר קורמן, שכבר זכה להשתכן בארץ, המכתב הזה מלהל טפח מכיסופיו האדירים להשתכן בארץ, רחשים מבין השיטים של האווירה הרעה באירופה ההולכת ונמקה, עולים מתוך סערת האיגרת.

אולם, למרות כל מאמציו וניסיונותיו הנואשים לחון את עפר ארץ הקודש לא זז רבי יצחק את תקוותיו, ומרוחק היו עיניו כלות אל המקום אשר עיני השם בהם תמיד...

רבי יצחק נעקד על קידוש השם, וזכה להשאיר אחריו ברכה בתבנים ובתלמידים על אדמת ארץ הקודש שעד ימינו מתבשמים ומחיים בהם חסידים ואנשי מעשה.

הוא לא מדמה למצוא שם רווחה כלכלית. גאולת הנפש ממתנה שם. "שם בעזרת השם יתברך אמצא מה שסכפתי זה כמה שנים, כי זהו על פי דעת רבינו גמר גאולת נפש ישראל לבוא לארץ אשר נשבע ה' לאבותנו לתת לנו" – הוא כותב באחד ממכתביו הרבים מלאים כיסופים לארץ ישראל.

כיון שלמרות מאמציו האדירים לא זכה רבי יצחק להגשמה ממשית של חלום המסע לארץ הקודש, הוא תופס אומנות אבותיו בידיו ופורק את סאת געגועיו בתפילה מיוחדת ששלח לאנ"ש דארץ ישראל שיתפללו עבורו בביתו ובארצו.

כן הצליח אחר מאמצים רבים להשיג פספורט, וגם הצליח להשחיל לשם את התואר 'חזן' – משרה שתאפשר לו יותר בקלות לקבל אישור עליה לארץ הקודשה.

על סף הכיליון לפני המלחמה הארוכה, בשנת תרצ"ז, שיגר מכתב לידידו רבי איצ'ה מאיר קורמן, שכבר זכה להשתכן בארץ, המכתב הזה מלהל טפח מכיסופיו האדירים להשתכן בארץ, רחשים מבין השיטים של האווירה הרעה באירופה ההולכת ונמקה, עולים מתוך סערת האיגרת.

אולם, למרות כל מאמציו וניסיונותיו הנואשים לחון את עפר ארץ הקודש לא זז רבי יצחק את תקוותיו, ומרוחק היו עיניו כלות אל המקום אשר עיני השם בהם תמיד...

רבי יצחק נעקד על קידוש השם, וזכה להשאיר אחריו ברכה בתבנים ובתלמידים על אדמת ארץ הקודש שעד ימינו מתבשמים ומחיים בהם חסידים ואנשי מעשה.

משאכס – משא העוונות, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (ו ב) על עול משאט העבירות של בני ישראל. ולבסוף: 'ורביכם' – הוא השטן והוא המקטרג (בבא בתרא ט"ז): – שרב את ריבו בקטרונו על העבירות.

"אחינו המסו את לבבנו" (א כ"ח)

חלישות הדעת הבאה דווקא מאחינו, מחברים שהשפעתם רבה, וכמובא ברמב"ם שיש להתרחק מחברים רעים, והשפעתם על האדם.

וב'שיחות הר"ן' (פ): בני אדם יש להם כוח למנוע ולהסית את האדם יותר מן היצר הרע. כי היצר הרע אין לו יכולת רק כפי כוחו כפי בחינת היצר הרע מאיזה העולם שהוא. אבל האדם הוא כלליות, שכלול מכל העולמות.

וזהו: 'אחינו – המסו את לבבנו', שהמסו את לבבנו – בא מאחינו, מחברים, מבני אדם.

"ה' אלוהיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם" (א ל)

בדברי ה'שולחן ערוך' (סימן א א) 'שויית ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים', ובדברי המשנה ברורה בשם האר"י: שיציר תמיד שם הוי"ה לנגד עיניו, וזה תועלת גדולה לעניין יראה. וזהו: 'הוי"ה אלוהיכם ההולך לפניכם' שיציר שם הוי"ה – לפניו, נגד עיניו, ובכך – 'הוא ילחם לכם' שזוכים ליראת ה' ולהתגברות על היצר. כמובא שם.

"אעברה בארצך בדרך בדרך אלך" (ב כ"ז)

ב' פעמים: 'דרך', ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ו) עה"פ: 'הנותן בים דרך' בעניין הבקאות ברצון ושוב, שיש לעבוד את השי"ת בעת עליה ובעת ירידה, דבעת עליה ישנו לדעת: 'אם אסק שמים – שם אתה', שעדיין השי"ת – שם, רחוק מעמנו. ובעת ירידה ישנו לדעת: 'ואציעה שאול הנד', שהשי"ת נמצא עמך.

וזהו 'אעברה בארצך' – כ'שעוברים בארצות' זה העולם, יש לדעת שישנו ב' בחינות דרך, לעת עליה ולעת ירידה, ותמיד להתחזק בה', וזהו ב' פעמים 'דרך'. ואפשר להוסיף: שהר"ת של 'אעברה' הוא: א' כתחילתו של הפסוק: 'אם אסק שמים שם אתה' – עת עליה. והס"ת הוא באות ה', ע"ד הסיפא של הפסוק: 'ואציעה שאול ה'נד', שהקב"ה נמצא עמך גם בעת ירידה, שזהו ה'נד. והתיבות האמצעיות הם 'עבר' שעל האדם לעבור בכל אלו הדרכים ולהתחזק בדרכי עבודתו ב"ה.

"אחל תת פחדך ויראתך על פני העמים... אשר ישמעו שמעך ורגזו וחלו מפניך" (ב כ"ה)

'ת' כמילואם: תי"ו, תי"ו. בגמיטריא: 'שמונה מאות שלושים ושנים' כנגד מספר שנים של קיום ב' בתי מקדשות. – ארבעה מאות ועשרים – בית ראשון. ארבעה מאות ועשר – בית שני. ועוד ב' הרומז על ב' בתי מקדשות, שהיה אז יראת עם ישראל על כל העמים, וזהו: 'אחל תת', המרומז כאן ב' בתי מקדשות, ובהמשכו של כתוב: 'פחדך ויראתך על כל העמים... אשר ישמעו שמעך ורגזו וחלו מפניך', וככתוב (איכה ד י"ב): 'לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל כי יבא צר ואויב בשערי ירושלים'.

ובמדרש חז"ל, על יראת העמים בזמן שבית המקדש היה קיים.

"ונלכד את כל עריו בעת ההיא" (ב לד)

'עריו' במטריא ר"פ – פ"ר דינים. 'בעת ההיא' שנמתקים ע"י זמן של 'עת רצון' שהוא 'חצות לילה' כמובא בדבי הזהר הק'. ואפשר להוסיף: 'בעת' גימטריא 'חצות ליל', שאז נמתקים הדינים, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (קמ"ט): שחצות הלילה מסוגל כמו פדיון. וזהו: 'ונלכד את כל עריו' שנמתקים ונלכדים הפ"ר דינים, ע"י 'בעת ההיא' – חצות הלילה. ויעוין בשער המצוות (חוקת) שבבית המקדש נמתקו פ"ר הדינים ע"י הפרה הדומה. ענין המתקת פ"ר דינים ע"י בית המקדש – תיקון חצות – כדברינו.

זוית ראפה <<

כל אדם
הבוכה על
חורבן בית
הקב"ה,
זוכה למה
שכתוב אחר
בך, יחדיו
ירננו, וזוכה
לראותו בישוב
בשמחה."
(זוהר)

בכי של תקנה

מן הפאר ההא ישיקי העדרים |

ילדים קרים! נמצאים אנו שוב ב'תשעה באב', יום שעם ישראל, מקוננים, בוכים ומתאבלים על חרבן בית המקדש, ועל הגלות הארץ והקשה שאנו שרויים בו.

חכמינו אומרים: ש'גזרה על המת שישתכח מן הלב', כי בכדי שנוכל להמשיך את החיים – אחר אסון קשה שאדם קרוב אלינו נפטר חס ושלום, קבע הקדוש ברוך הוא, שזה ישתכח מהלב, וכמו שרבינו כותב ב'שיחות הר"ן' שלפנינו: 'השכחה' זה דבר טוב לאדם, שישכח מאסונותיו וצרותיו הקשים.

אך בחרבן 'בית המקדש' אנו רואים שגם אחר קאלפים שנה – לא שוכחים, עם ישראל בוכים ומצטערים כל השנה על חרבן. מציירים את בגן ירושלים כל יום בתפלות, וב'ברכת המזון', חסידים ואנשי מעשה קמים חצות לילה, ומתאבלים.

למה? כי לא שוכחים. לא זה לא עבר והיה, זה ממשיך להיות אותנו, החסרון של בית המקדש, ממשיך להקאיב אותנו, זה מצער אותנו, ואנו חיים את חסרונו וחרבנו.

יחד עם זאת: אנו יודעים ומאמינים, שזה לא רק בכי של צער, לא רק גון וקדרות רוח, אלא בעיקר בכי של תקנה וצפייה גדולה. בכי וצער שמלה עם אמונתנו התמה והגדולה, בגאולה הקרובה לבוא.

וכן מספרים לנו חכמינו: פעם אחת עלו החכמים לירושלים. הגיעו להר הצופים וקראו את בגדיהם למראה החרבן. הגיעו להר הבית וראו שועל אחד יוצא מבית קדשי הקדשים. התחילו החכמים לבכות, ולעמיתם – ר' עקיבא משחק. אמרו לו: עקיבא, אנו בוכים ואתה משחק? אמר להם: אתם למה בוכים?

אמרו לו: מקום זה קדוש שכתוב בו 'והיה הקרב יומת' – שועל יוצא ומתו? ועליו התקיים הפסוק: 'על הר ציון ששמש שועלים הלכו בו'. והוא לא נבזה?! אמר להם: דוקא לכן אני משחק! אם התקיימה נבואת הפרענות שירושלים תהיה לה שוממה עד ששועלים ילכו בה, לבטח תתקיים גם נבואת הנחמה שגאול הנביא יזכיר: 'פה אמר ה' צבאות, עד ישובו זקנים ונקנות ברחבות ירושלים, ואיש משענתו בידו מרב ימים, ורחבות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחבותיה'. אמרו חכמים לרבי עקיבא: עקיבא נחמתנו? כי רבי עקיבא ראה גם את הנחמה והתקנה.

ויהי רצון שזנקה להתנחם ברגלי מבשר, בביתא המשיח במהרה!